

E.S.G.-beleid

Pensioenfonds Gasunie

Finale versie 18 december 2025

Context en richting voor het ESG-beleid

Pensioenfonds Gasunie wil zorgdragen voor een waardevolle pensioenuitkering. Enerzijds vanuit de gedachte dat deelnemers pensioen willen genieten in een leefbare wereld, anderzijds omdat 'ESG-risico's een impact kunnen hebben op het financiële rendement. Een waardevolle pensioenuitkering bezien vanuit financieel oogpunt houdt rekening met risico, rendement en kosten. De lange(re) termijn grotere financieel materiële risico's worden **vooral** gevormd door klimaat(verandering) en **veranderingen in de natuur** (biodiversiteit, water en natuurlijke hulpbronnen).

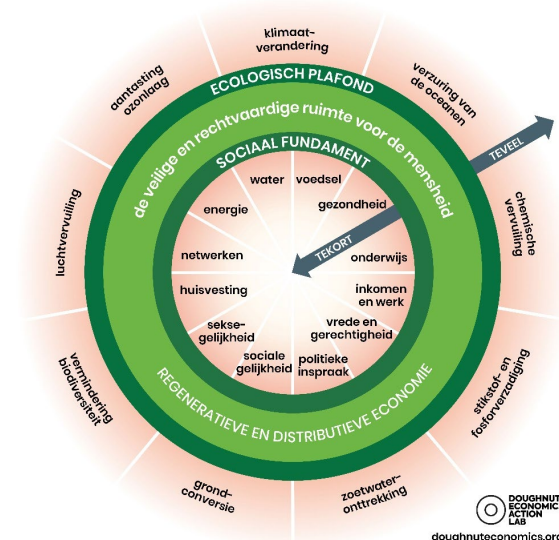
Uiteindelijk moet er een evenwicht zijn tussen de menselijke consumptie en productie en de grenzen van wat de aarde kan opbrengen, de zogenaamde planetaire grenzen (zoals geformuleerd door [Rockstrom](#)). Wanneer we niet binnen de grenzen gaan opereren zijn aanzienlijke systeemrisico's het gevolg. Deze hebben impact op zowel financieel als op sociaal maatschappelijk vlak.

Deze planetaire grenzen vormen het snijvlak van economische risico's en duurzaamheid. Naast de planetaire grenzen past het fonds een sociaal fundament toe. Dit is een

verzameling van thema's waar het fonds, vanuit haar eigen waardenkader, geen betrokkenheid bij wil hebben. Zoals het schenden van mensen- of arbeidsrechten.

De definitie van een waardevolle pensioenuitkering valt daarmee binnen de planetaire grenzen met inachtneming van een sociaal fundament.

In de huidige situatie worden er door menselijke activiteiten, bedrijven, overheden en de samenleving als geheel (reeds) grenzen overschreden. Zowel op ecologisch als op sociaal maatschappelijk vlak. Pensioenfonds Gasunie is zich ervan bewust dat verandering in denken en handelen tijd nodig heeft. Tijd waarbij bedrijven (en overheden) zich aan moeten kunnen passen aan de nieuwe realiteit. Vandaar dat het fonds oordeelt op basis van een geleidelijke transitie. Bedrijven die in transitie zijn of een rol spelen in de transitie naar een duurzame samenleving hebben daarom de voorkeur binnen het belegbare universum. Een tweede reden om de voorkeur te geven aan het transitie-denken is de impact op de reële wereld. Het enkel verhandelen van aandelen of obligaties heeft geen aanwijsbare invloed op het handelen van bedrijven. Belegd zijn en gebruik maken van je rechten als aandeelhouder of houder van obligaties, heeft dat wel. Vandaar dat het fonds gebruikmaakt van het volledige instrumentarium: uitsluiten, engagement, stemmen, positieve selectie en beleggen met een impact. Dit alles om haar deelnemers van een waardevol pensioen in een leefbare wereld te laten genieten.

Inhoud

Context en richting voor het ESG-beleid	2
Inleiding	5
1 Reikwijdte	6
2 Visie & Ambitie	6
3 De basis van een duurzame samenleving	7
3.1 Sociale relevantie van duurzaamheid	8
3.2 Financiële relevantie van duurzaamheid	8
3.3 Relevantie van duurzaamheid voor deelnemers	8
4 Kernprincipes voor duurzaamheid Pensioenfonds Gasunie	9
5 Sociaal fundament en planetaire grenzen.....	9
5.1 Sociaal fundament ('S' van ESG)	10
5.1.1 Internationale verdragen en standaarden	10
5.1.2 Wapens	10
5.1.3 Grondstoffen en mijnbouw	10
5.1.4 Intensieve veehouderij	10
5.1.5 Mentale en fysieke gezondheid (gokken, pornografie, tabak)	11
5.1.6 (Gender) gelijkheid	11
5.1.7 Speciale overwegingen voor landen (staatsobligaties)	11
5.2 Planetaire grenzen ('E' van ESG)	12
5.2.1 Transitierisico's	13
5.2.2 Fysieke risico's	14
5.3 Governance ('G' van ESG)	14
6 ESG-Instrumentarium	14
6.1 Uitsluiten	15
6.2 ESG-integratie	16
6.3 Stewardship: stemmen en engagement	16
6.4 Beleggen in duurzame obligaties	16
7 Selectie en Monitoring	17
7.1 Selectie vermogensbeheerders	17
7.2 Monitoring vermogensbeheerders	17
7.3 Meting en beoordeling van ESG-prestaties	18

7.4	Interne en externe rapportages.....	18
8	Governance	19
8.1	Eindverantwoordelijkheid.....	19
8.2	Verantwoordingsproces intern en extern.....	19
8.3	ESG-risicobereidheid en proces	20
8.4	Evaluatie en continue verbetering.....	20
9	Bijlagen	21
	Bijlage A: Instrumentarium per beleggingscategorie.....	21
	Bijlage B: Samenvatting uitsluitingscriteria.....	22

Inleiding

Pensioenfonds Gasunie (hierna: het fonds) wil zorgdragen voor een waardevolle pensioenuitkering. Zij belegt daartoe gericht op de lange termijn. Hierbij is er een focus op het beperken van risico's, kostenbewustzijn en integreren van voorkeuren van deelnemers.

Duurzaamheid speelt hierbij een rol. Enerzijds vanuit de gedachte dat deelnemers van een pensioen **kunnen** genieten in een leefbare wereld, anderzijds omdat ESG-risico's een impact kunnen hebben op het financiële rendement.

Het fonds heeft daarom een ESG (Environmental, Social and Governance)-beleid opgesteld waarin wordt beschreven hoe zij aan deze twee vertrekpunten (een leefbare wereld én het monitoren/mitigeren van ESG-risico's) wil bijdragen.

De definitie van een waardevol pensioen in een leefbare wereld wordt voor het fonds gevormd door een combinatie van de planetaire grenzen en een sociaal fundament.

Realisme is hierbij een sleutelwoord. Verandering heeft tijd nodig. Het fonds heeft **er begrip voor dat een dergelijke transitie geleidelijk zal plaatsvinden**. Bedrijven waarin wordt geïnvesteerd, worden door het fonds (via haar fonds- en vermogensbeheerders) gestimuleerd om zelf in transitie te gaan of bij te dragen aan de transitie naar een duurzame samenleving. Dit wordt gedaan door het gesprek met ze aan te gaan, te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en door extra te investeren in bedrijven die voorlopen.

Het fonds is zich ervan bewust dat verduurzaming ook neveneffecten kan hebben. Zo zijn er grondstoffen nodig in de energietransitie maar kunnen deze in theorie gewonnen worden onder slechte arbeidsomstandigheden. Grondstoffen kunnen ook zeldzaam zijn waardoor er uitputting plaatsvindt. Tenslotte kunnen aan het einde van het gebruik milieubelastende afvalbergen ontstaan. Het fonds probeert vanuit deze verschillende invalshoeken (ESG thema's) naar bedrijfsactiviteiten te kijken waarbij bedrijven altijd aan de door het fonds gestelde minimale vereisten moeten voldoen.

1 Reikwijdte

Het ESG beleid geldt voor alle assetcategorieën waarin het fonds belegt (liquide en illiquide). Voor de illiquide assetcategorieën (direct vastgoed en hypotheeklen) worden ESG-criteria geïntegreerd in de reguliere selectie en periodieke beoordeling (due diligence). Vanwege het kenmerk van illiquiditeit zijn directe aanpassingen aan de beleggingen zelf niet altijd mogelijk. Ook is het niet altijd mogelijk om alle beleidsprincipes volledig toe te passen binnen de liquide assetcategorieën. Het fonds streeft ernaar het beleid zoveel mogelijk concreet en meetbaar te maken, met implementatie op basis van een zorgvuldige afweging van relevante factoren, waaronder kosten en beschikbare objectieve data/informatie. Bij mandaten worden alle meetbare criteria direct en onverkort toegepast. Bij beleggingsfondsen gaan we in gesprek met de fondsbeheerder op basis van onze bevindingen en gaan we in voorkomende gevallen desnoods opzoek naar een alternatief beleggingsfonds als het gesprek niet tot de gewenste verbetering leidt. In paragraaf 6.1 wordt dit proces toegelicht.

2 Visie & Ambitie

De visie van het Pensioenfonds Gasunie staat als integraal onderdeel in de ABTN (Actuariële en Bedrijfstechnische Nota) beschreven. De onderdelen van deze visie die betrekking hebben op duurzaamheid zijn als volgt beschreven:

- *Wij zorgen voor een waardevolle pensioenuitkering.*
- *Wij vinden het belangrijk dat onze deelnemers van hun pensioen kunnen genieten in een leefbare wereld en daarom beleggen wij maatschappelijk verantwoord.*
- *Wij nemen maatregelen om de risico's te beperken en letten daarbij op de kosten.*
- *Wij houden bij het beleggen rekening met de wensen van onze deelnemers.*

Hierbij hanteert het fonds de volgende overtuigingen:

- Het fonds geeft actief invulling aan de maatschappelijke rol die het als institutionele belegger heeft via haar ESG-beleid. Dit beleid past bij deelnemerspreferenties en maatschappelijke eisen.
- In de overtuiging van het fonds draagt het integreren van duurzaamheidskenmerken op de langere termijn bij aan een vergelijkbaar tot beter risico-rendementsprofiel (ten opzichte van portefeuilles zonder geïntegreerde ESG-overwegingen). Enerzijds door het uitsluiten van bedrijven en landen die strijdig handelen met internationale standaarden en normen. Anderzijds door het monitoren (en waar nodig mitigeren) van aan duurzaamheid gerelateerde risico's.
- Het monitoren en mitigeren van 'ESG-risico's' is gestoeld op het principe van 'dubbele materialiteit'. Dit betekent dat zowel wordt onderzocht wat de impact van bedrijven op hun omgeving is (bijvoorbeeld door CO₂-uitstoot of grondstoffenverbruik), als ook de impact van de omgeving op de bedrijven (bijvoorbeeld door aanvullende wet- en

regelgeving). We kijken daarbij onder andere naar ESG risico's in de hele levenscyclus van producten en grondstoffen.

- Het fonds richt zich op het stimuleren van de transitie naar een duurzame samenleving in de reële wereld. Zij wil dit bereiken door belegd te zijn in bedrijven die in transitie zijn óf die een significante bijdrage leveren aan de transitie via haar producten en/of diensten of door engagement op de door het fonds geselecteerde thema's.
- Actief aandeelhouderschap, een combinatie van stemmen op aandeelhoudervergadering en engagement, is hiervoor het meest geschikte instrumentarium. Bij voorkeur in collectief verband.
- Bij het toevoegen en monitoren van beleggingsoplossingen of vermogensbeheerders, is de mate waarin deze aansluiten bij het ESG-beleid van het fonds een belangrijk criterium.
- Het fonds hecht veel waarde aan transparantie en uitlegbaarheid. Bij het monitoren van haar beleggingen gaat zij uit van duidelijke indicatoren, werkt zij data gedreven (hoge kwaliteit en beschikbaarheid van data is daarbij cruciaal) en stelt zij drempelwaarden vast waaraan beleggingen moeten voldoen. In voorkomende gevallen wordt een specifieke argumentatie gegeven.

3 De basis van een duurzame samenleving

Volgens de VN betekent duurzaamheid dat we in onze huidige behoeften voorzien zonder die van toekomstige generaties in gevaar te brengen. Met deze definitie als basis heeft het fonds haar eigen toepassing ontwikkeld. Het vertrekpunt daarbij is een waardevol pensioen in een leefbare wereld.

Een waardevolle pensioenuitkering gezien vanuit financieel oogpunt houdt rekening met risico, rendement en kosten. De lange(re) termijn grotere financieel materiële risico's worden vooral

gevormd door klimaat(verandering) en natuur (biodiversiteit, water en natuurlijke hulpbronnen). Uiteindelijk moet er een evenwicht zijn tussen de menselijke consumptie en productie en de grenzen van wat de aarde kan opbrengen. De zogenaamde planetaire grenzen (zoals geformuleerd door Rockstrom). Wanneer we niet binnen de grenzen gaan opereren zijn aanzienlijke systeemrisico's het gevolg. Deze hebben impact op zowel financieel als op sociaal maatschappelijk vlak.

Deze planetaire grenzen vormen het snijvlak van economische risico's en duurzaamheid.

Naast de planetaire grenzen past het fonds een sociaal fundament toe. Dit leidt tot een verzameling van thema's waar het fonds, vanuit haar eigen waardenkader, geen betrokkenheid bij wil hebben. Zoals het schenden van mensen- of arbeidsrechten.

In de huidige situatie worden er reeds grenzen overschreden. Zowel op ecologisch als op sociaal maatschappelijk vlak. Het fonds is zich ervan bewust dat verandering in denken en handelen tijd nodig heeft. Tijd waarbij bedrijven en overheden zich aan moeten kunnen passen aan de nieuwe realiteit. Vandaar dat het fonds een voorkeur heeft voor een geleidelijke transitie. Bedrijven die in transitie zijn of een rol spelen in de transitie naar een duurzame samenleving hebben daarom de voorkeur binnen het belegbare universum.

3.1 Sociale relevantie van duurzaamheid

Een duurzame samenleving in de definitie van het fonds, functioneert binnen planetaire grenzen én met een sociaal fundament: iedereen kan in basisbehoeften voorzien, mensen en gemeenschappen worden eerlijk behandeld, en bedrijven en overheden behouden hun maatschappelijke legitimiteit. Deze principes zijn ook vastgelegd in de VN-duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's).

De overgang naar zo'n samenleving vraagt dat we zowel milieudruk verminderen als sociale rechtvaardigheid versterken. Pensioenfonds Gasunie wil via verantwoord kapitaalbeheer en actief eigenaarschap bijdragen aan de transitie naar een duurzame economie, milieu en maatschappij.

3.2 Financiële relevantie van duurzaamheid

Pensioenfonds Gasunie gelooft dat duurzaamheid en ESG-factoren materieel relevant zijn voor bedrijven. Hoewel een duurzame beleggingsaanpak niet altijd leidt tot korte termijn rendement, is het cruciaal voor goed risicobeheer en draagt het, in de visie van het fonds, bij aan betere risico-rendement-verhoudingen op de lange termijn.

3.3 Relevantie van duurzaamheid voor deelnemers

Het pensioenfonds vraagt deelnemers regelmatig naar hun voorkeuren voor het ESG-beleid (milieu, sociale aspecten en goed bestuur). Begin 2023 is daarvoor een deelnemersonderzoek gehouden. Uit dit onderzoek blijkt dat deelnemers maatschappelijk verantwoord beleggen belangrijk vinden en dat dit in beperkte mate ten koste van het rendement mag gaan. Deelnemers verwachten dat het pensioenfonds een actieve houding aanneemt ten aanzien van duurzaam beleggen, maar dat het niet per se een koploper in de sector hoeft te zijn. Er is meer steun voor positieve selectie en voor engagement dan voor brede uitsluitingen. Ten slotte geven deelnemers de voorkeur aan het aanhouden van beleggingen in de fossiele industrie, maar alleen in bedrijven die actief meewerken aan de transitie.

Het Pensioenfonds heeft deze inzichten gebruikt als uitgangspunt voor dit ESG-beleid.

4 Kernprincipes voor duurzaamheid Pensioenfonds Gasunie

Dit hoofdstuk beschrijft de uitgangspunten die richting geven aan het ESG-beleid van Pensioenfonds Gasunie. Deze uitgangspunten vormen de basis voor keuzes in het beleggingsbeleid en voor de wijze waarop het fonds invulling geeft aan zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Het fonds hanteert drie leidende principes:

1. Dubbele materialiteit

Het fonds beoordeelt zowel de impact van bedrijven op milieu en maatschappij als de invloed van ecologische en sociale ontwikkelingen op bedrijven. Dit stelt het fonds in staat om risico's en kansen integraal te wegen.

2. Sociaal fundament en planetaire grenzen

Het fonds belegt uitsluitend in ondernemingen en landen die respect tonen voor fundamentele mensenrechten, arbeidsrechten en internationale governanceprincipes. Tegelijkertijd streeft het fonds naar een economie die opereert binnen de draagkracht van de aarde. Klimaat en biodiversiteit zijn hierbij speerpunten.

3. Transitiegericht beleggen

Bedrijven die zich voorbereiden op de duurzame transitie profiteren van nieuwe kansen; wie achterblijft, loopt (al dan niet op termijn) financiële risico's. Het fonds ondersteunt een geleidelijke overgang naar een duurzame samenleving. Bedrijven die actief bijdragen aan deze transitie of zich aantoonbaar aanpassen, krijgen de voorkeur. Achterblijvers lopen op termijn grotere financiële en maatschappelijke risico's. Het fonds wil met deze benadering bijdragen aan een leefbare wereld waarbij het fonds financiële risico's wil beperken.

5 Sociaal fundament en planetaire grenzen

Het fonds heeft in 2025 een dubbele ESG-materialiteitsanalyse uitgevoerd. Op basis van deze analyse zijn ESG-thema's vastgesteld die voor het fonds een financiële materiële impact hebben en zijn ESG-thema's vastgesteld die een materiële impact op de wereld hebben. Deze materialiteitsanalyse wordt periodiek (minimaal eens per drie jaar) herzien.

In dit hoofdstuk worden alle door het fonds vastgestelde materiële ESG-thema's toegelicht, inclusief het standpunt van het fonds ten aanzien van elk ESG-thema. Deze thema's zijn geïntegreerd in de definitie van een waardevol pensioen (mede vanwege de dubbele materialiteit) en in de definitie van een duurzame samenleving.

De definitie van een duurzame samenleving bestaat zoals eerder beschreven uit een **sociaal fundament** en de **planetaire grenzen**.

5.1 Sociaal fundament ('S' van ESG)

Het eerste deel van de definitie van een duurzame samenleving wordt gevormd door het sociaal fundament. Het sociaal fundament wordt gevormd door internationale verdragen en standaarden zoals beschreven in paragraaf 5.1.1, aangevuld met de vastgestelde sociaal-maatschappelijke thema's en beschreven in paragraaf 5.1.2 tot en met paragraaf 5.1.7.

5.1.1 Internationale verdragen en standaarden

Het fonds wenst niet te beleggen in ondernemingen die structureel producten produceren, diensten leveren of anderszins actief zijn op een manier die strijdig is met de principes van UN Global Compact. Dit zijn tien principes op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en anti-corruptie. In deze principes zijn de ILO principes (international labour organization) geïntegreerd.

Daarnaast hanteert het fonds de OESO-richtlijnen voor internationale ondernemingen. Structurele overtreding van de genoemde normen zorgen voor uitsluiting van het belegbare universum.

5.1.2 Wapens

Het fonds respecteert het basisrecht tot zelfverdediging. Daarom past het thema wapens, binnen duidelijke kaders, in een evenwichtige beleggingsportefeuille. Controversiële wapens (waaronder clustermunition) daarentegen zijn uitgesloten. Voor conventionele wapens geldt uitsluiting van producenten en of leveranciers die leveren aan landen onder internationale wapenembargo's.

5.1.3 Grondstoffen en mijnbouw

Het fonds is zich ervan bewust dat bepaalde grondstoffen nodig zijn voor de transitie naar een duurzame samenleving. Bij het maken van de afweging met betrekking tot de mate van duurzaamheid wordt er gekeken naar de impact van de winning op de directe omgeving (zowel milieu als sociaal) en op de wijze waarop de winning plaats heeft vanuit sociaal en menselijk oogpunt.

Het fonds wil verantwoorde waardeketens stimuleren, met daarbij oog voor mensenrechten, arbeidsrechten, biodiversiteit én circulariteit. Dit betekent ook aandacht voor recycling en hergebruik van grondstoffen, om de afhankelijkheid van primaire winning te verminderen en de ecologische impact te beperken.

Het winnen van asbest is niet meer noodzakelijk, omdat er betere alternatieven bestaan die minder schade aan de gezondheid aanbrengen. Het delven van asbest past daarmee niet in het sociaal fundament, en het fonds wil daarom niet beleggen in bedrijven die actief zijn in het delven van asbest.

5.1.4 Intensieve veehouderij

Intensieve veehouderij heeft een grote impact op de lokale omgeving (zowel ecologisch als sociaal). Een omslag is nodig om een leefbare situatie te creëren met aandacht voor mens, dier

en milieu. Het fonds wil niet investeren in die bedrijven die een negatieve impact op het dierenwelzijn hebben.

5.1.5 Mentale en fysieke gezondheid (gokken, pornografie, tabak)

Het fonds wil niet investeren in bedrijven die structureel betrokken zijn bij producten en diensten die afbreuk doen op fysieke en mentale gezondheid.

Vandaar dat er binnen de beleggingsportefeuille niet wordt geïnvesteerd in tabaksproducenten en bedrijven die hun omzet behalen uit het aanbieden van 'gokken'. Ook bedrijven betrokken bij het produceren en of distribueren van 'adult entertainment' passen niet binnen het sociaal fundament van het fonds, vanwege het risico op uitbuiting, mensenrechtenschendingen en schadelijke arbeidsomstandigheden in deze industrie.

5.1.6 (Gender) gelijkheid

Het fonds hecht grote waarde aan gelijkheid en inclusiviteit, zowel binnen de eigen organisatie als in de ondernemingen waarin het fonds belegt. Gelijke kansen, diversiteit en inclusieve besluitvorming dragen bij aan duurzaam ondernemingssucces, innovatie en risicobeheersing.

In de beleggingsportefeuille betekent dit dat het fonds actief stimuleert dat ondernemingen beleid voeren voor gelijke behandeling, diversiteit en inclusie op de werkvloer en in het bestuur. Daarbij wordt aandacht besteed aan genderbalans, gelijke beloning, non-discriminatie, veilige werkomstandigheden en mensen met een beperking. Het fonds verwacht van ondernemingen dat zij transparant rapporteren over deze thema's en dat zij aantoonbare voortgang boeken. Waar dit uitblijft, kan engagement worden ingezet.

5.1.7 Speciale overwegingen voor landen (staatsobligaties)

Naast beleggen in bedrijven heeft het fonds ook belangen in staatsobligaties, dat is schuld papier uitgegeven door landen. Het fonds gelooft dat landen moeten voldoen aan fundamentele mensenrechten en internationale governanceprincipes. Staatsobligaties van landen die herhaaldelijk of structureel in strijd handelen met deze normen, worden beschouwd als onethische of onverantwoorde investeringen en worden daarom door het fonds uitgesloten van belegging.

Allereerst dragen landen verantwoordelijkheid voor het waarborgen van fundamentele mensenrechten. Het fonds wil daarom niet beleggen in staatsobligaties van landen die door Freedom House worden aangemerkt als "*Not Free*"¹.

Goed bestuur is een noodzakelijke basis voor economische stabiliteit en een fatsoenlijke levensstandaard. Corruptie, zwakke rechtssystemen, onderdrukking en politieke instabiliteit belemmeren ontwikkeling en welzijn. Daarom verwacht het fonds dat landen de VN-Verdragen

¹ **Freedom House** is een onafhankelijke organisatie die wereldwijd vrijheid en democratie onderzoekt. In het jaarlijkse rapport *Freedom in the World* beoordeelt het landen op politieke rechten en burgerlijke vrijheden. De classificatie "**Not Free**" betekent dat een land nauwelijks vrijheden kent, vaak door autoritaire regimes, censuur, onderdrukking van oppositie en ernstige beperkingen van mensenrechten.

inzake Burgerrechten en Economische, Sociale en Culturele Rechten respecteren. Het fonds beoordeelt landen hiertoe op de volgende twee indicatoren:

1. World Bank Worldwide Governance Indicators – zes dimensies van bestuur:

- Stem en verantwoording
- Politieke stabiliteit
- Overheidseffectiviteit
- Regelgevingskwaliteit
- Rechtsstaat
- Corruptiebeheersing

De zes scores worden gecombineerd tot één governance-score. De 25% slechtst scorende landen worden beschouwd als ‘slecht bestuurd landen’ en als ‘niet in overeenstemming met internationale standaarden’. We willen vanwege het sociaal fundament niet beleggen in deze landen.

2. Landen die onder VN-, EU- of VK-sancties vallen of landen die betrokken zijn bij controversiële wapenhandel of bij conventionele wapenhandel waar risico is op mensenrechtenschendingen of geweld tegen burgers. We willen vanwege het sociaal fundament niet investeren in deze landen.

5.2 Planetaire grenzen (‘E’ van ESG)

Het tweede deel van de definitie van een duurzame samenleving, wordt gevormd door de planetaire grenzen. Er zijn negen grenzen geformuleerd om de draagkracht van de aarde te duiden. Inmiddels zijn zeven van deze grenzen overschreden.²

De grootste uitdagingen (en daaraan gekoppelde risico’s) hebben betrekking op het thema klimaat (zowel adaptatie als mitigatie) en natuur (waaronder biodiversiteit, uitputting van grondstoffen en beschikbaarheid van water). Momenteel worden deze grenzen door menselijke activiteiten, bedrijven, overheden en de samenleving als geheel overschreden. Er is overigens sprake van interacties tussen deze thema’s én direct of indirect hebben ze grote sociaal maatschappelijke gevolgen.

Het klimaatvraagstuk, de snelheid waarmee de aarde opwarmt, is een zeer actueel vraagstuk en daardoor ook voor het fonds een belangrijk speerpunt. Het verlagen van de CO₂-uitstoot en andere broeikasgassen zoals methaan hebben tot doel de versnelde klimaatverandering zoveel als mogelijk te beperken.

² <https://www.stockholmresilience.org/news--events/general-news/2025-09-24-seven-of-nine-planetary-boundaries-now-breached.html>

Klimaatverandering beïnvloedt ook andere planetaire grenzen. Extreme hitte, bosbranden en overstromingen hebben bijvoorbeeld gevolgen voor bossen en biodiversiteit. Daarom richt het fonds zich bij de uitvoering van het beleid in eerste instantie op klimaat.

Het thema klimaat is onder te verdelen in twee soorten risico's: transitierisico's en fysieke risico's. Hierna worden de voor het fonds materiële ESG-thema's in relatie tot de planetaire grenzen en daarbij het standpunt van het fonds ten aanzien van die thema's toegelicht. Hierbij worden de thema's opgedeeld in thema's die vallen onder transitierisico's en in thema's die vallen onder fysieke risico's.

5.2.1 Transitierisico's

Transitierisico's zijn de financiële en economische risico's die ontstaan door de overgang naar een klimaatneutrale en duurzame economie.

Ongeveer tweederde deel van de uitstoot van broeikasgassen heeft te maken met energieverbruik en dan met name de zogenoemde fossiele brandstoffen. Het fonds hanteert strikte criteria ten aanzien van beleggingen in de meest vervuilende energiebronnen. Tegelijk zijn we ons wel bewust van het belang van energiezekerheid met name gedurende de transitiefase. Van de fossiele brandstoffen is kolen het meest vervuilend, gevolgd door onconventionele winning van olie en gas. Het fonds heeft daarom grenzen en/of voorwaarden gesteld aan investeringen in kolen, onconventionele olie- en gas en kernenergie.

Kolen

Het belang in kolen (zowel kolenmijnbouw als kolengestookte energie) wil het fonds afbouwen naar 0% in 2030. Voor nu worden bedrijven met beperkte belangen (omzet minder dan 5%) toegelaten tot de portefeuilles. Daarbij is het van belang dat ze geen uitbreidingsplannen hebben voor kolen.

Olie en gas

Binnen de categorie olie en gas kan er onderscheid worden gemaakt tussen conventionele en onconventionele olie- en gaswinning.

Conventionele olie en gas: Olie en aardgas blijven gedurende de transitie een belangrijke bron van energie. Daarom wil het fonds ook blijven beleggen in de winning van deze grondstoffen en de daaraan gelieerde energieketen.

Onconventionele olie en gas: Fossiele brandstoffen die alleen met complexe, energie-intensieve en vaak milieubelastende technieken kunnen worden gewonnen uit dichte of moeilijk bereikbare gesteenten en vaak op winplekken met gevoelige natuur. Voorbeelden zijn schalieolie en – gas en olie- en teerzanden, en winning in het Arctisch gebied. Gegeven de grote milieu-impact en het daarmee samenhangende transitierisico, is het fonds terughoudend bij het investeren in bedrijven die hierbij betrokken zijn. Het fonds belegt daarom enkel in bedrijven met beperkte belangen (omzet minder dan 5%) in onconventionele olie- en gaswinning.

Kernenergie

Vanuit de optiek van het klimaat is kernenergie een goed alternatief, maar deze vorm van energieopwekking kent zijn eigen problemen. Dergelijke ondernemingen dienen, gelet op het gevaar van een grootschalig ongeval waarbij radioactieve stoffen kunnen vrijkomen, te voldoen aan de hoogste veiligheidseisen. Evenzo is het van belang dat deze ondernemingen een duurzame en veilige oplossing voor de opslag van het radioactieve afval hebben. Wanneer aan deze voorwaarden wordt voldaan ziet het fonds geen beletsel in het beleggen in deze vorm van energie.

5.2.2 Fysieke risico's

Fysieke risico's zijn risico's als gevolg van klimaatverandering op schade door extreme weersomstandigheden zoals langdurige droogte, overstromingen en stormen. En risico's op schade door meer geleidelijke veranderingen in het klimaat en milieu zoals lucht-, water- en bodemvervuiling, watertekorten, biodiversiteitsverlies en ontbossing, stijgende temperaturen, stijgende zeespiegels, veranderingen in landgebruik en schaarste van hulpbronnen.

Het fonds is zich bewust van deze risico's en volgt de ontwikkelingen voor haar portefeuille waar dergelijke risico's bestaan zoals voor vastgoed (bijvoorbeeld overstromingsrisico's) en hypotheekleningen nauwlettend. Voor vermogensbeheerders binnen asset-categorieën waarbij dit risico financieel materieel is en data beschikbaar is, is dit onderdeel van de monitoring.

5.3 Governance ('G' van ESG)

Een solide governance-structuur bij de bedrijven en overheden waarin het fonds belegt, vormt de basis voor zowel de milieu- (E) als sociale (S) aspecten van ESG. Goed bestuur zorgt voor transparante besluitvorming, naleving van wet- en regelgeving en verantwoord risicobeheer. Dit is cruciaal om te waarborgen dat ondernemingen en overheden duurzaam opereren en hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen. Governance is daarom niet als afzonderlijk thema opgenomen, maar verweven in de beoordeling van alle onderliggende ESG-thema's. Het fonds houdt hier rekening mee bij het uitvoeren van risicoanalyses en bij de beoordeling van investeringen op planetaire grenzen en het sociaal fundament.

6 ESG-Instrumentarium

De gestelde duurzaamheidsdoelen en ambities van het fonds kunnen op verschillende manieren worden bereikt. Hieronder wordt het toegepaste instrumentarium van het fonds beschreven.

Passend bij de visie en ambities van het fonds is er een voorkeur om de transitie naar een duurzame samenleving te ondersteunen. Om daadwerkelijk impact te hebben op de reële economie en samenleving, hanteert het fonds transitie en 'stewardship' als leidende principes. Het uitsluiten van beleggingen is met name van toepassing bij grote financieel-materiële risico's, veelal gekoppeld aan de planetaire grenzen, of bij het overschrijden van de ethische principes, doorgaans gekoppeld aan een sociaal fundament zoals beschreven in paragraaf 5.1.

6.1 Uitsluiten

Stichting Pensioenfonds Gasunie sluit niet op voorhand volledige sectoren of bedrijfstakken uit. In hoofdstuk 5 staan de principes weergegeven op basis waarvan het fonds entiteiten aanmerkt voor uitsluiting.

Het fonds geeft invulling aan haar beleggingen via mandaten en via beleggingsfondsen. Bij invulling van de beleggingen via een mandaat worden de beschreven thema's en de vertaling in criteria volledig toegepast. Oftewel alle bedrijven die niet passen bij de gestelde criteria worden uitgesloten van belegging.

Bij een beleggingsfonds zijn er meerdere participanten. Dat betekent dat er een meer generiek beleid wordt gevoerd door de vermogensbeheerder. De volledige voorkeur (of uitsluitingenlijst) van Pensioenfonds Gasunie kan daardoor niet altijd één op één worden geïmplementeerd.

Bij het beleggen in beleggingsfondsen wordt daarom per beleggingsfonds gemonitord welk percentage van de beleggingen niet voldoet aan het ESG-beleid van het fonds. Dit wordt gedaan door de investering in alle bedrijven die bij het fonds op de uitsluitingenlijst staan, en wél deel uitmaken van een bepaald beleggingsfonds, bij elkaar op te tellen. Wanneer deze totale investering hoger is dan 2% van het belegd vermogen zal het fonds eerst in gesprek gaan met de fondsbeheerder om na te gaan of er een bereidheid is om meer in lijn te komen met het ESG-beleid van het fonds.

Wanneer dit niet het geval is, onderzoekt het fonds of er een beter passend alternatief beschikbaar is. Dit doet zij zowel vanuit het oogpunt van het ESG-beleid als vanuit het oogpunt van risico, rendement en kosten.

Hieronder staat het proces schematisch uitgewerkt:

6.2 ESG-integratie

Om de transitie naar een duurzame samenleving te bevorderen sluit het fonds entiteiten die geen onderdeel uit willen maken van deze transitie uit. Daarnaast maakt het fonds gebruik van positieve selectie van bedrijven die een (leidende) rol spelen in de genoemde transitie. Bijvoorbeeld bedrijven die betrokken zijn bij innovatieve oplossingen met betrekking tot de thema's klimaat en natuur.

Het fonds verwacht daarom van haar fonds- en vermogensbeheerders dat duurzaamheidsaspecten een integraal onderdeel vormen van de analyses van bedrijven met als doel het verlagen van ESG-risico's. Hierbij verwacht het fonds dat het klimaat- en biodiversiteitsrisico binnen haar fondsen en mandaten hetzelfde of lager is dan de benchmark.

Ook verwacht het fonds van de aan haar gelieerde vermogens- en fondsbeheerders dat zij de principes van de PRI (Principles for Responsible Investing) eerbiedigen en aantoonbaar toepassen.

Daarnaast maakt het fonds gebruik van een zogenoemde Climate Transition Benchmark bij haar aandelenbeleggingen en is het doel om met de aandelenportefeuille een minimaal 20% hogere ESG-score te hebben in vergelijking met een wereldwijde aandelenbenchmark.

6.3 Stewardship: stemmen en engagement

Stewardship is de term die wordt gebruikt voor de combinatie van engagement en stemmen. Engagement betekent het als belegger in gesprek gaan met entiteiten met als doel verandering te bewerkstelligen op een aantal geselecteerde duurzaamheidsprincipes. Stemmen wil zeggen dat op aandeelhoudersvergadering er namens het fonds wordt aangegeven of ze vóór of tegen voorstellen zijn die tijdens de aandeelhoudervergadering ter stemming worden ingebracht.

Het fonds verwacht van haar vermogens- en fondsbeheerders dat er een engagement en stembeleid (bij aandelen en bij vastgoed) is dat wordt toegepast. Zowel bij de selectie van beleggingsoplossingen als bij de periodieke monitoring, zijn stemmen en engagement onderwerp van gesprek. Daarbij is er aandacht voor de mate waarin de uitgevoerde activiteiten aansluiten bij de doelen en visie van het fonds. Vanwege de beperkte omvang van het fonds, wordt stewardship uitbesteed aan de vermogens- en fondsbeheerders. Het fonds voert zelf dus geen **directe** activiteiten uit met betrekking tot stewardship.

6.4 Beleggen in duurzame obligaties

Een belangrijke manier om positief bij te dragen aan de transitie naar een duurzame samenleving is het selecteren van beleggingen met een positieve bijdrage. Het fonds kiest er bewust voor om een deel van de aan haar toevertrouwde middelen te investeren in duurzame obligaties, zogenoemde 'Green, Social and Sustainable bonds' (GSS bonds). Dit zijn obligaties die als doel hebben om vooraf vastgestelde duurzaamheidsdoelen te financieren. Denk daarbij aan energiebesparing, CO₂-reductie, hernieuwbare energie of het financieren van basisinfrastructuur zoals schoon drinkwater.

De geselecteerde GSS bonds kennen een vergelijkbaar financieel rendement als standaard obligaties. De vermogensbeheerder legt periodiek verantwoording af over de 'use of proceeds', dat wil zeggen op welke wijze het vermogen is aangewend en aan welke duurzaamheidsdoelen het is gerelateerd.

Het fonds streeft ernaar om minimaal 10% van het belegde vermogen in bedrijfsobligaties te investeren in duurzame obligaties.

7 Selectie en Monitoring

De implementatie van het ESG-beleid vindt plaats via de beleggingsmandaten, fondsen en daarmee via de selectie en monitoring van vermogensbeheerders.

7.1 Selectie vermogensbeheerders

In het selectieproces van de vermogensbeheerders wordt getoetst hoe duurzaamheidscriteria in het fonds of mandaat worden toegepast, gemonitord en gerapporteerd. Dit betreft onder meer:

- Toepassing van uitsluitingenlijsten en grenswaarden per thema (zoals opgenomen in Bijlage B: Samenvatting uitsluitingscriteria);
- Integratie van ESG-factoren in het beleggingsproces, risicobeoordeling en portefeuilleconstructie;
- Toepassing van engagement- en stembeleid.

Deze toepassing verschilt per asset class conform Bijlage A: Instrumentarium per beleggingscategorie.

Na selectie wordt implementatie vastgelegd in Service Level Agreements (SLA's) met duidelijke prestatie-indicatoren, rapportagecycli en evaluatiemomenten. De beleggingsadviescommissie beoordeelt periodiek of de uitvoering aansluit bij de beleidsdoelstellingen en wettelijke kaders.

7.2 Monitoring vermogensbeheerders

Het fonds onderhoudt structureel contact met de fonds- en vermogensbeheerders.

- Periodieke³ gesprekken en periodieke rapportages vormen de basis. Tijdens de periodieke gesprekken worden prestaties, naleving van ESG-criteria, engagementvoortgang en actuele ESG-risico's besproken en wordt de ESG-integratie, datakwaliteit en aansluiting op de fondsdoelstellingen getoetst. De periodieke

³ Op basis van de Kraljic-matrix wordt voor de vermogensbeheerders van het fonds jaarlijks vastgesteld wat de mate van intensiteit van het contractmanagement moet zijn. Op basis daarvan volgt wat de periodiciteit van (evaluatie)gesprekken moet zijn.

rapportages zijn een bron van input voor de periodieke gesprekken.

- Ad-hoc overleg vindt plaats bij incidenten, controverses of signalen van materiële afwijkingen van het beleid.

7.3 Meting en beoordeling van ESG-prestaties

Het fonds wil monitoren in welke mate de beleggingen voldoen aan de uitgangspunten en doelen van het ESG-beleid. Er zijn twee leidende KPI's.

1. Het fonds hanteert een sociaal fundament. Dit wordt gemonitord door te kijken naar in hoeverre wordt voldaan aan de uitsluitingscriteria zoals geformuleerd in paragraaf 5.1
2. Het fonds wil klimaatneutraal beleggen in 2050. In de aanloop richting 2050 wil ze bijdragen aan de transitie naar dit doel. Dit wordt gemonitord door het volgende te beoordelen:
 - a) CO₂-emissies van de portefeuille als geheel; en
 - b) voldoen aan de uitsluitingscriteria zoals geformuleerd in Bijlage B: Samenvatting uitsluitingscriteria.

Naast deze leidende KPI's monitort het fonds of het klimaat- en biodiversiteitsrisico binnen haar fondsen en mandaten hetzelfde of lager is dan de benchmark.

ESG-prestaties worden minimaal driejaarlijks geëvalueerd en gebruikt als input voor de strategische beleggingsherziening (SAA-cyclus) en het risicoraamwerk van het fonds.

7.4 Interne en externe rapportages

De uitkomsten van monitoring worden verwerkt in periodieke rapportages aan de beleggingscommissie. Deze rapportages omvatten onder meer:

- Overzicht van klimaat- en biodiversiteitsrisico binnen de portefeuilles en bijbehorende benchmarks;
- Overtredingen van uitsluitingsbeleid en genomen opvolgacties;
- Overzicht van engagementactiviteiten en stemgedrag;
- Conclusies over alignment met het ESG-beleid en aanbevelingen voor bijsturing.

Het fonds rapporteert publiekelijk over de implementatie en voortgang van het ESG-beleid via:

- Het jaarverslag (met SFDR-rapportage);
- De website (toelichting beleid, uitsluitingen, engagementresultaten);

De externe communicatie is gericht op transparantie, consistentie en uitlegbaarheid, zodat deelnemers, toezichthouders en andere stakeholders inzicht krijgen in hoe het fonds duurzaamheidsdoelen realiseert.

8 Governance

8.1 Eindverantwoordelijkheid

De eindverantwoordelijkheid voor het ESG-beleid ligt bij het bestuur van Pensioenfonds Gasunie. De Beleggingsadviescommissie (BAC) adviseert het bestuur hierover. Het bestuur:

- Stelt beleid, kaders en risicobereidheid vast;
- Besluit over escalaties, beleidswijzigingen en afwijkingen;
- Stelt de risicobereidheid vast voor klimaat- en natuurrisico's en beoordeelt deze periodiek (cycli van 3 jaar).
- Draagt zorg voor adequate informatievoorziening richting deelnemers en toezichthouders.

De BAC bereidt besluitvorming voor en bewaakt de uitvoering van het beleid, inclusief beoordeling van rapportages, escalatievoorstellen en aansturing van vermogensbeheerpartijen. Daarnaast vertaalt de BAC de door het bestuur vastgestelde risicobereidheid voor klimaat- en natuurrisico's naar operationele kaders en toezicht op beheersmaatregelen.

Hiermee wordt aangesloten bij de principes uit de door DNB gepubliceerde "Gids voor de beheersing van klimaat- en natuurrisico's" (versie update juli 2025). In deze gids schetst DNB dat pensioenfonds voor de beheersing van klimaat- en natuurrisico's moeten uitgaan van de aanpak strategie – governance – risicobeheer – informatievoorziening.

De vermogensbeheerders zijn verantwoordelijk voor ESG-integratie binnen beleggingsmandaten en beleggingsfondsen, uitvoering van engagement en datarapportage aan het fonds conform de overeengekomen SLA's.

8.2 Verantwoordingsproces intern en extern

Het interne verantwoordingsproces bestaat uit meerdere lagen van toetsing:

1. Pre-trade toetsing: integratie van ESG-criteria bij selectie van nieuwe beleggingsfondsen of -mandaten.
2. Post-trade monitoring: periodieke toetsing op naleving van drempelwaarden, uitsluitingen en beleidsdoelen.
3. Periodieke toetsing: beoordeling en bespreking in de BAC.
4. Driejaarlijkse beleidsreview: analyse van voortgang en eventuele aanpassing van ESG-risicobereidheid of grenswaarden.
5. Jaarlijkse evaluatie: beoordeling door bestuur van de doeltreffendheid van ESG-beleid en processen, inclusief lessons learned.

De sleutelfunctiehouder internal audit respectievelijk de complianceofficer van het fonds kunnen periodiek toetsen of de ESG-processen voldoen aan het ESG-beleid van het fonds respectievelijk aan wet- en regelgeving ten aanzien van ESG.

Extern legt het fonds verantwoording af via:

- Het jaarverslag (met SFDR-rapportage);
- De websitepublicaties.

Hiermee waarborgt het fonds transparantie, consistentie en naleving van het beleid en de (wettelijke) eisen.

8.3 ESG-risicobereidheid en proces

De ESG-risicobereidheid wordt uitgewerkt via een gestructureerde cyclus:

1. Formuleren: Het bestuur stelt de risicobereidheid vast binnen de strategische kaders.
2. Concretiseren: De beleggingscommissie vertaalt dit naar meetbare drempels en KPI's (bijvoorbeeld kolenafbouwpad, genderdiversiteit, fysieke risicoanalyse).
3. Beoordelen en monitoren: Periodieke analyse van ESG-risico's en kansen via scenarioanalyses, en engagementresultaten.
4. Mitigeren: Toepassing van uitsluitingen, engagement, stembeleid of portefeuille-aanpassingen bij overschrijding van risico- of beleidssignalen.
5. Accepteren: Risico's die binnen de vastgestelde risicobereidheid vallen, worden bewust geaccepteerd en gemonitord.

Deze cyclus borgt dat ESG-risico's systematisch worden geïntegreerd in de bredere risicobeheersing en besluitvorming van het fonds.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer kan periodiek beoordelen of de ESG-risico's zijn geborgd binnen het integraal risicomanagementbeleid van het fonds.

8.4 Evaluatie en continue verbetering

Het bestuur evalueert jaarlijks de effectiviteit van de governance, de mate van beleidsnaleving en de kwaliteit van ESG-data en rapportages. Indien nodig worden processen, SLA's of KPI's aangescherpt. Het fonds streeft naar een lerende benadering, waarbij interne inzichten, toezichtverwachtingen en maatschappelijke ontwikkelingen worden meegenomen in het actualiseren van het beleid.

9 Bijlagen

Bijlage A: Instrumentarium per beleggingscategorie

		Waardevol pensioen in een leefbare wereld	
		Planetaire grens	Sociaal fundament
Aandelen	Uitsluiten	Ja	Ja
	Stemmen	Ja	Ja
	Engagement	Ja	Ja
	Integratie	Ja	Nee
	GSS bonds	-	-
Credits	Uitsluiten	Ja	Ja
	Stemmen	-	-
	Engagement	Ja	Ja
	Integratie	Ja	Ja
	GSS bonds	Ja	Ja
High-Yield	Uitsluiten	Ja	Ja
	Stemmen	-	-
	Engagement	Ja	Ja
	Integratie	Ja	Ja
	GSS bonds	Ja	Ja
Staatsobligaties	Uitsluiten	Nee	Ja
	Stemmen	-	-
	Engagement	Nee	Nee
	Integratie	Nee	Nee
	GSS bonds	Nee	Nee
Hypotheken	Uitsluiten	Nee	Nee
	Stemmen	-	-
	Engagement	Ja	Nee
	Integratie	Ja	Nee
	GSS bonds	-	-
Vastgoed	Uitsluiten	Nee	Nee
	Stemmen	Ja	Ja
	Engagement	Ja	Nee
	Integratie	Ja	Nee
	GSS bonds	-	-

Bijlage B: Samenvatting uitsluitingscriteria

Onderwerp		Het fonds belegt niet in entiteiten waarvoor één of meer van de volgende criteria' met 'ja' beantwoord kan worden:
Waardevol pensioen in een leefbare wereld	Planetaire grens	Klimaat en biodiversiteit
		Omzet >5% thermische kolenmijnbouw
		Omzet >5% energieopwekking uit kolen
		Uitbereidingsplannen thermische kolen (mijnbouw en energieopwekking)
	Sociaal fundament	Omzet >5% onconventionele olie en gas
		Internationale standaarden
		Niet voldoen aan UN Global Compact en OESO-richtlijnen
		Goed bestuur en internationale standaarden staatsobligaties
		Het halen van een te lage <i>Governance score</i>
		Gesanctioneerd door VN; EU of VK.
		Rating "Not Free" in Freedom House
		Wapens
		Betrokkenheid bij controversiële wapens
		Betrokkenheid bij levering wapens aan landen waarop een wapenembargo rust
		Grondstoffen en mijnbouw
		Betrokkenheid bij controverses rondom mijnbouw
		Intensieve veehouderij
		Betrokkenheid bij intensieve veehouderij.
		Tabak
		Betrokkenheid bij de productie van tabak
		Pornografie
		Betrokkenheid bij pornografie
		Gokken
		Betrokkenheid bij gokken